

Adolygiad annibynnol o gyflog ac amodau athrawon ysgol yng Nghymru: cais am safbwyntiau

Ffurflen wybodaeth yr ymatebydd

Sylwer bod rhaid llenwi Ffurflen wybodaeth yr ymatebydd er mwyn sicrhau ein bod yn trin eich ymateb yn briodol.

Enw/sefydliad:	Cyngor y Gweithlu Addysg
Eich enw:	Hayden Llewellyn
E-bost/rhif ffôn:	hayden.llewellyn@ewc.wales
Eich cyfeiriad:	9fed Llawr, Tŷ Eastgate, 35-43 Heol Casnewydd Caerdydd CF24 0AB

Dylech ddychwelyd eich ymatebion erbyn **1 Mawrth 2018** at:

Nathan Huish
Uned Strategaeth y Gweithlu
Y Gyfarwyddiaeth Addysg
Llywodraeth Cymru
Parc Cathays
Caerdydd
CF10 3NQ

neu gwblhau'r ffurflen yn electronig a'i hanfon drwy e-bost i:

adolygiadtalacamodauathrawon@llyw.cymru

Adran A: Strwythur cyflog

Mae'r cwestiynau yn Adran A yn ceisio nodi sut rydym yn creu strwythur cyflog ac amodau sy'n cyfrannu at broffesiwn addysgu brwdfrydig ac yn sail i system addysg o ansawdd uchel.

Mae dogfen Cyflog ac Amodau Athrawon Ysgol ("y Ddogfen") yn nodi tair prif raddfa gyflog:

- i) Athro cymwys (y brif raddfa gyflog; uwch raddfa gyflog; ymarferydd arweiniol; athro heb gymhwyster)
- ii) Arweinyddiaeth (penaethiaid cynorthwyol a dirprwy benaethiaid)
- iii) Pennaeth (grŵp penaethiaid; ysgol a gynhelir; ysgol arbennig)

Cwestiwn 1 – I ba raddau ydych chi'n cytuno bod y strwythur cyflog presennol yn addas i ysgolion a dysgwyr, ac y bydd yn ein helpu i gyflawni ein hamcanion fel y nodwyd yn *Addysg yng Nghymru: Cenhadaeth ein cenedl?* (Dewiswch un opsiwn o bob rhes)

	Cytuno'n llwyr	Cytuno	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	Anghytuno	Anghytuno'n llwyr
a) Athro cymwys?	☐	☐	☒	☐	☐
b) Arweinyddiaeth?	☐	☐	☒	☐	☐
c) Pennaeth?	☐	☐	☒	☐	☐

Esboniwch pam

Er nad yw cyflogau yn rhan o gylch gwaith Cyngor y Gweithlu Addysg, fel y corff proffesiynol annibynnol sy'n cynrychioli athrawon a gweithwyr proffesiynol eraill ym maes addysg yng Nghymru, rydym o'r farn bod gennym wybodaeth ddefnyddiol i'w chynnig i'r panel.

Credwn y dylai unrhyw strwythur cyflog fod mor deg, mor glir ac mor dryloyw â phosibl er mwyn sicrhau bod yr holl staff, gan gynnwys penaethiaid a'r awdurdodau lleol, yn deall y strwythur a'i fod yn hawdd i'w weinyddu.

Nid yw'r arolwg annibynnol wedi gofyn am farn ar y mecanwaith a gaiff ei ddefnyddio yn y dyfodol i bennu cyflogau ac amodau athrawon. Rydym yn casglu felly y caiff hwn ei reoli'n ganolog gan Lywodraeth Cymru. Os felly, hoffem nodi, o edrych ar awdurdodaethau a phroffesiynau gwahanol, ei bod yn anarferol iawn bod yr awdurdod sy'n pennu'r cyflogau hefyd yn sefydlu ac yn meddu ar safonau proffesiynol.

Mae'r Cyfarwyddyd i Awdurdodau Lleol, Arweinwyr Ysgolion, Athrawon Ysgol a Chyrrff Llywodraethu Ysgolion a Gynhelir – Cynnydd (paragraff 27) yn datgan y dylai'r corff perthnasol sicrhau ei fod yn adolygu perfformiad aelodau'r grŵp arwain; gan roi ystyriaeth i'r meini prawf ar gyfer cynnydd y grŵp arwain.

Cwestiwn 2 – Roedd y Ddogfen yn nodi'r penderfyniad am gyflog y grŵp arwain. A yw mesurau o'r fath yn arwain at ddatblygu'r gallu i arwain yn ein hysgolion?

☐	Ydyn
☒	Nac ydyn
☐	Ddim yn gwybod

Esboniwch pam

Cyhoeddodd Cyngor y Gweithlu Addysg ganlyniadau'r arolwg cenedlaethol cyntaf o'r gweithlu ym mis Ebrill 2017. Hefyd cynhaliodd y Cyngor frifriad polisi llwyddiannus ar arweinyddiaeth ym mis Rhagfyr 2017. Roedd yn glir o'r wybodaeth a gasglwyd nad cyflog yw'r unig na hyd yn oed y prif elfen sy'n cymell athrawon i ddod yn uwch arweinwyr nac, yn wir, yn benaethiaid. Roedd hefyd yn amlwg bod nifer o ysgolion yn cael problemau wrth recriwtio penaethiaid.

Dangosodd ein hymchwil bellach i arweinyddiaeth mai un o'r prif ffactorau sy'n dylanwadu ar ddarpar benaethiaid ac arweinwyr a'r rhai sydd yn y swyddi hyn eisoës yw'r newidiadau i rôl y pennaeth o ganlyniad i erydiad gwasanaethau a chymorth awdurdodau lleol.

Cwestiwn 3a – A ydych chi'n meddwl bod y strwythur cyflog ac amodau cenedlaethol statudol presennol yn adlewyrchu'n dda statws proffesiynol athrawon sy'n gweithio yn y sector cyhoeddus?

☒	Ydw
☐	Nac ydw
☐	Ddim yn gwybod

Rhowch sylwadau ategol os gwelwch yn dda

Mae strwythur cyflog ac amodau athrawon yn cymharu'n dda â rolau eraill yn y sector cyhoeddus a sectorau eraill **yng Nghymru**.

Hoffem awgrymu bod yn rhaid i unrhyw ystyriaeth o gyflogau athrawon ysgol gael ei llywio gan y trefniadau presennol ar gyfer darlithwyr ym maes addysg bellach. Ni hoffem weld y strwythurau cyflog yn ymrannu'n ormodol. Bu'n frwydr galed i sicrhau cydraddoldeb rhwng cyflogau'r sectorau, ac rydym o'r farn ei bod yn bwysig peidio â'i golli, am resymau sy'n gysylltiedig â statws a llwybrau gyrfa.

Rydym yn annog y panel i ystyried ffactorau economaidd, ieithyddol a demograffig ehangach sy'n berthnasol i Gymru, er enghraifft, diffyg cymharol cystadleuaeth i raddedigion yng Nghymru, cyflogau cyfartalog, gwledigrwydd ac ati. Rhoddwn fwy o wybodaeth yn ein hateb i gwestiwn 11.

Cwestiwn 3b – A yw'r strwythur presennol o bwynt cyflog isafswm ac uchafswm ar gyfer pob gradd gyflog yn briodol?

☐	Ydy
☐	Nac ydy
☒	Ddim yn gwybod

Rhowch sylwadau ategol os gwelwch yn dda

--

Cwestiwn 3c – A oes digon o gyfle i wneud cynnydd drwy'r raddfa gyflog berthnasol?

☐	Oes
☐	Nac oes
☒	Ddim yn gwybod

Rhowch sylwadau ategol os gwelwch yn dda

Yn y rhan fwyaf o achosion, credwn fod digon o gyfle i hynny ddigwydd. Fodd bynnag, rhaid nodi bod rhyw 5000 o athrawon yn gweithio fel staff cyflenwi, nad ydynt yn cael y cyfle i wneud cynnydd drwy'r raddfa gyflog.

Cwestiwn 3d – A yw'r mecanwaith i athrawon symud ymlaen i'r uwch raddfa gyflog yn effeithiol?

☐	Ydy
☐	Nac ydy
☒	Ddim yn gwybod

Rhowch sylwadau ategol os gwelwch yn dda

Fel cwestiwn 3(c).

Adran B: Strwythur gyrfa

Mae'r cwestiynau yn adran B yn ceisio nodi sut rydym yn sicrhau system deg ac agored sy'n cynnal lefelau priodol o dâl ar gyfer y proffesiwn addysgu ac yn codi statws y proffesiwn, er

mwyn ein galluogi i ddenu, datblygu a chadw athrawon yn well i gyflawni ein hamcanion penodedig i godi safonau mewn ysgolion yng Nghymru.

Cwestiwn 4a – I ba raddau ydych chi'n cytuno bod y gofynion cymhwysra ar gyfer y lwfansau presennol a'r taliadau eraill sy'n cael eu nodi yn y Ddogfen yn adlewyrchu'n ddigonol swyddogaethau a chyfrifoldebau athrawon a dibenion recriwtio a chadw?

☐	Cytuno'n llwyr
☐	Cytuno
☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno
☐	Anghytuno
☐	Anghytuno'n llwyr

Rhowch sylwadau ategol os gwelwch yn dda

Byddwn yn aml yn cael tystiolaeth anecdotaidd bod athrawon yn ysgwyddo cyfrifoldebau ychwanegol yn yr ysgol a hynny heb dâl.

Cwestiwn 4b – A oes angen unrhyw gategoriâu newydd o lwfansau er mwyn cyflawni ein hamcanion fel y nodir yn *Addysg yng Nghymru: Cenhadaeth ein cenedl*?

☐	Oes
☐	Nac oes
☒	Ddim yn gwybod

Rhowch sylwadau ategol os gwelwch yn dda

Gallai'r panel ystyried rhoi cymhelliant yn y meysydd yr ydym wedi nodi ei bod yn anodd recriwtio iddynt, sef yr iaith Gymraeg, STEM, ysgolion bach / gwledig. Teimlwn fod yr ystyriaethau hyn yn berthnasol i gwestiwn 7 hefyd.

Cwestiwn 5 – I ba raddau ydych chi'n cytuno bod y strwythur cyflog ac amodau presennol yn gwneud y canlynol:

	Cytuno'n llwyr	Cytuno	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	Anghytuno	Anghytuno'n llwyr
a) darparu cyfleoedd i athrawon hybu eu gyrfaedd yn yr ystafell ddosbarth?	☐	☐	☐	☒	☐
b) darparu cyfleoedd i athrawon wella a datblygu eu proffesiynoldeb?	☐	☐	☐	☒	☐
c) darparu cyfleoedd i athrawon hybu eu gyrfaedd drwy ddyrchafiad i swyddi rheoli?	☐	☐	☐	☒	☐
d) darparu nifer priodol o athrawon medrus sy'n gallu ymgymryd â swyddi rheoli?	☐	☐	☐	☒	☐

Rhowch sylwadau ategol os gwelwch yn dda

Fel y nodwyd yn ein hymateb i gwestiwn 2, mae'r cwestiwn hwn yn awgrymu mai cyflog ac amodau yw'r brif elfen sy'n cymell datblygiad proffesiynol.

Yn ymarferol, mae'r cyfle sydd ar gael i athrawon ddatblygu'n broffesiynol yn gysylltiedig ag amryw o ffactorau eraill heblaw cyflog, er enghraifft, y cyfleoedd sydd ar gael ar gyfer datblygiad proffesiynol yn genedlaethol ac yn lleol, nifer y swyddi gwag yn yr ardal leol, maint yr ysgol, cymorth gan y rheolwr llinell a chyllid.

Adran C: Fframwaith cytundebol i athrawon

Mae'r cwestiynau yn adran C yn ceisio nodi cyfleoedd i ailedrych ar ddyletswyddau rhagnodedig athrawon a chynnig ffyrdd newydd o gynnwys cydnabyddiaeth a chymhellion mewn amodau gweithio, er mwyn annog athrawon i fod yn weithwyr proffesiynol sy'n cyfrannu ac yn datblygu yn unol ag *Addysg yng Nghymru: Cenhadaeth ein cenedl*.

Mae'r Ddogfen yn amlinellu'r rolau, y cyfrifoldebau a'r hawliau proffesiynol a roddir i'r canlynol:

- a) dirprwy benaethiaid a phenaethiaid cynorthwyl
- b) athrawon ar raddfa gyflog ymarferydd arweiniol

c) athrawon ar wahân i bennaeth

Cwestiwn 6 – A ydych chi'n meddwl bod y setiau penodol hyn o ddyletswyddau'n addas i broffesiwn a fydd yn cyflawni amcanion Llywodraeth Cymru sydd wedi'u datgan yn *Addysg yng Nghymru: Cenhadaeth ein cenedl*?

☐	Ydw
☒	Nac ydw
☐	Yn rhannol

Rhowch sylwadau ategol os gwelwch yn dda

Yn wahanol i lawer o broffesiynau eraill, nid oes gofyniad contractiol ffurfiol i athrawon yng Nghymru gyflawni dysgu proffesiynol. Yn wir, mae hyn wedi'i gynnwys yng nghontract cyffredin darlithwyr Addysg Bellach yng Nghymru. Mae'r arolwg hwn yn gyfle da i ystyried cyflwyno hawl ddiamwys i ddatblygiad proffesiynol. Gallai hyn gryfhau'r disgwyliadau yn y safonau proffesiynol newydd i athrawon, sy'n nodi bod dysgu proffesiynol yn un o'r pum 'elfen hanfodol o waith pob athro'. Byddai hefyd yn alinio athrawon ysgol â'r rhai ym maes addysg bellach, y mae eu contractau eisoes yn cynnwys gofyniad am o leiaf 30 awr o ddysgu proffesiynol bob blwyddyn.

Cwestiwn 7 – Mae agweddau ar yr amodau gwasanaeth presennol yn adlewyrchu proffesiwn addysgu sy'n ystyried materion fel dinasoedd mawr ac ardaloedd o amddifadedd uchel. Pa flaenoriaethau eraill o ran amodau gwasanaeth y gallem adlewyrchu arnynt yng Nghymru?

Rhowch sylwadau ategol os gwelwch yn dda

Yn ychwanegol i'r ffactorau a nodir yn eich cwestiwn, mae ein hymchwil yn awgrymu bod problemau newydd o ran recriwtio a staff cyflenwi yn codi mewn ysgolion gwledig, o ran yr iaith Gymraeg a phynciau STEM. Rydym o'r farn y byddai fframwaith sy'n caniatáu ar gyfer cyflogau gwahaniaethol a / neu gontractau 'gefynnau euraid' yn datrys y problemau hyn yn rhannol.

Cwestiwn 8a – Mae'r Ddogfen bresennol yn darparu hyblygrwydd ar gyfer taliadau am ddatblygiad proffesiynol parhaus (DPP), fel bod athrawon yn yr ysgol yn gallu cael cyngor, hyfforddiant a chyfleoedd datblygu sy'n briodol i'w hanghenion, gan gynnwys y trefniadau presennol yn ymwneud ag amser penodedig ar gyfer datblygiad proffesiynol (h.y. diwrnodau hyfforddiant mewn swydd). I ba raddau y mae hyn yn:

	Cytuno'n llwyr	Cytuno	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	Anghytuno	Anghytuno'n llwyr
a) helpu i sicrhau addysgu a dysgu o ansawdd well?	☐	☒	☐	☐	☐
b) datblygu gallu i arwain ar bob lefel yn y proffesiwn addysgu?	☐	☐	☐	☒	☐

Cwestiwn 8b – A ddylid newid y trefniadau presennol ar gyfer mynediad i ddysgu proffesiynol parhaus?

☒	Dylid
☐	Na ddylid
☐	Ddim yn gwybod

Rhowch sylwadau ategol os gwelwch yn dda

Rhwng 2005 a 2008, gofynnodd Llywodraeth Cymru i CyngACC edrych ar fframwaith datblygiad proffesiynol i athrawon, ac yn sgil hynny, i dreialu rhaglen Athro Siartredig. Wrth gyflawni'r gwaith hwnnw, gwelsom fod angen llwybr gyrfa clir i athrawon, gan gynnwys y rhai nad ydynt yn chwilio am rolau arweiniol ffurfiol. Gwnaethom argymhell rhaglenni cenedlaethol sydd wedi eu hachredu, y mae eu hansawdd yn cael eu sicrhau ac sy'n cael eu hariannu, er mwyn cefnogi athrawon drwy gydol eu gyrfaedd, yn enwedig y rhai sy'n dymuno aros yn yr ystafell ddosbarth.

Rydym o'r farn bod angen o hyd am ddarpariaeth genedlaethol o ansawdd da i athrawon sy'n ceisio rôl arwain ffurfiol a hefyd y rhai sy'n dymuno aros yn yr ystafell ddosbarth.

Byddem yn hapus i edrych ar waith CyngACC ar fframwaith datblygiad proffesiynol i athrawon gyda'r panel, petai hynny o fudd. Mae cyhoeddiadau perthnasol ar gael ar ein gwefan:

<https://www.ewc.wales/site/index.php/cy/ymchwil-ac-ystadegau/cyngor-addysgu-cyffredinol-cymru-archif>

Efallai y byddai'n ddefnyddiol hefyd i'r panel ystyried canfyddiadau'r arolwg cenedlaethol cyntaf o'r gweithlu, oedd yn cynnwys adran ar ddatblygiad proffesiynol parhaus. Mae'r adroddiad ar gael ar ein gwefan:

<https://www.ewc.wales/site/index.php/cy/ymchwil-ac-ystadegau/arolwg-cenedlaethol-o-r-gweithlu-addysg>

Cwestiwn 9 – I ba raddau ydych chi'n cytuno bod yr amodau gwasanaeth sydd wedi'u nodi yn y Ddogfen yn gwneud y canlynol (dewiswch un opsiwn o bob rhes):

	Cytuno'n llwyr	Cytuno	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	Anghytuno	Anghytuno'n llwyr
a) galluogi athrawon i sicrhau'r deilliannau gorau i ddysgwyr?	☐	☐	☐	☒	☐
b) angen eu haddasu i adlewyrchu baich gwaith ac arferion gwirioneddol?	☒	☐	☐	☐	☐
c) helpu i feithrin agwedd o broffesiynoldeb ymhlith athrawon?	☐	☐	☐	☒	☐
d) galluogi athrawon i weithredu <i>Addysg yng Nghymru: Cenhadaeth ein cenedl</i> yn llwyddiannus?	☐	☐	☐	☒	☐

Rhowch sylwadau ategol os gwelwch yn dda

Mae canlyniadau'r arolwg cenedlaethol cyntaf o'r gweithlu a gynhaliwyd gan Gyngor y Gweithlu Addysg yn nodi bod llwyth gwaith a gweinyddu yn broblemau sylweddol i athrawon, gyda 88% ohonynt yn dweud eu bod yn cael trafferth gyda'u llwyth gwaith.

Cred y Cyngor bod yn rhaid mynd i'r afael â hyn. Heb y newid y hwn, bydd gallu athrawon i gyflawni (a), (c) a (d) uchod wedi'i rwystro'n ddifawr.

Adran D. Parhau i ysbrydoli a datblygu athrawon i fod y gorau y gallant fod

Mae'r cwestiynau yn adran D yn rhoi cyfle ichi feddwl o'r newydd am y ffordd y caiff gwaith athrawon ei weld a sut y gall ein hathrawon anelu at fod ar eu gorau.

Cwestiwn 10 – A yw'r strwythur gyrfa presennol (fel y'i nodir yn y Ddogfen) yn hybu addysgu fel gyrfa atyniadol sy'n rhoi boddhad?

☐	Ydy
☒	Nac ydy
☐	Ddim yn gwybod

Rhowch sylwadau ategol os gwelwch yn dda

Mae'r Cyngor yn ailadrodd ei sylwadau ar gwestiynau 8 a 9. Ar hyn o bryd yng Nghymru, mae gennym broffesiwn addysgu lle nad oes unrhyw ddatblygiad proffesiynol strwythuredig cenedlaethol rhwng y cyfnod ymsefydlu a hyfforddiant i benaethiaid.

Gwahoddwn Lywodraeth Cymru i ailedrych ar y cyngor a roddwyd iddi gan CyngACC rhwng 2005 a 2008 ynghylch Fframwaith Datblygiad Proffesiynol i athrawon yng Nghymru.

Cwestiwn 11 – Byddai'r panel yn falch o ystyried unrhyw bwyntiau pellach y mae'r ymatebwyr yn dymuno eu gwneud am gyflog ac amodau athrawon ysgol yng Nghymru.

1. Cyfansoddiad y Gweithlu Addysg yng Nghymru

Mae Cyngor y Gweithlu Addysg yn cynnal un o'r cofrestrï mwyaf cynhwysfawr o'r gweithlu addysg yn y DU a'r tu hwnt ac mae'n cyflenwi data gwerthfawr o'r Gofrestr i Lywodraeth Cymru ac eraill yn rheolaidd i gynorthwyo â'r gwaith cynllunio'r gweithlu. Mae hyn yn sicrhau y gall polisi fod yn ymatebol i newidiadau yn y cyflenwad a'r galw. Ar sail y categorïau cofrestru sylfaenol, cyfanswm y rhai a gofrestrwyd ar 14 Chwefror 2018 oedd 79,893, sef 35,495 o athrawon ysgol, 32,462 o weithwyr cymorth dysgu ysgol, 5,801 o ddarlithwyr Addysg Bellach, 2,556 o weithwyr cymorth dysgu Addysg Bellach, 2,582 o ymarferwyr dysgu seiliedig ar waith, 361 o weithwyr ieuencid a 636 o weithwyr cymorth ieuencid.

Mae'r wybodaeth ar ein Cofrestr yn cynnwys proffil rhywedd ac oedran y gweithlu, eu gallu yn y Gymraeg, yr athrawon a hyfforddwyd y tu allan i Gymru. Credwn y bydd y wybodaeth hon o ddiddordeb i'r grŵp.

Credwn y bydd gwybodaeth Cyngor y Gweithlu Addysg am y gweithlu'n hanfodol i lwyddiant yn y dyfodol wrth ddatblygu fframwaith a mecanwaith ar gyfer pennu cyflogau athrawon ysgol yng Nghymru. Edrychwn ymlaen felly at weithio'n agos gyda Llywodraeth Cymru ac eraill i gyflawni'r gorchwyl pwysig hwn.

Yn ogystal â darparu'r data, hoffai'r Cyngor wneud nifer o sylwadau

2. Y darlun yng Nghymru

Yn hanesyddol, pennwyd cyflogau athrawon ysgol ar lefel Cymru/Lloegr. Wrth symud i gyflogau ac amodau penodol i Gymru, mae nifer o faterion cyd-destunol y mae angen i'r llywodraeth eu hystyried.

Demograffeg

Dim ond cyfran fach o boblogaeth gyfan y DU yw poblogaeth Cymru. Ar 30 Mehefin 2015, amcangyfrifwyd bod 3,099,086 o bobl yn byw yng Nghymru. 54,786,300 yw poblogaeth Lloegr ar hyn o bryd, sef 84% o boblogaeth y DU.

Mae poblogaeth Cymru wedi aros yn gymharol sefydlog – gan fod niferoedd genedigaethau a marwolaethau'n debyg, ni chafwyd unrhyw newid naturiol i boblogaeth Cymru.

Er mai'r iaith Saesneg a siaradir yn bennaf yng Nghymru, mae'n bwysig cydnabod bod cymuned sylweddol o siaradwyr Cymraeg yng Nghymru, ynghyd â pholisi gweithredol i gynyddu nifer y siaradwyr. Yn ôl Arolwg Defnydd Iaith 2013, roedd 24% o'r bobl dros dair oed yn gallu siarad Cymraeg.

Daearyddiaeth

Mae nifer fawr o ysgolion gwledig Cymru wedi gorfod uno neu gau oherwydd heriau ariannol, am fod niferoedd bach o ddisgyblion wedi gwneud rhai ysgolion yn anghynaliadwy. Mae nifer sylweddol o ysgolion gwledig bach yng Nghymru o hyd. Hefyd, mae seilwaith trafnidiaeth yn ffactor arall sy'n gwaethygu'r sefyllfa wrth gysylltu trefi a rhanbarthau. Ceir tystiolaeth gan awdurdodau lleol ei bod yn anos i ysgolion mewn ardaloedd gwledig recriwtio staff, a phenaethiaid yn arbennig. Hefyd mae'r ffin rhwng Cymru a Lloegr yn un sy'n hawdd ei chroesi.

Cyd-destun polisi yng Nghymru

Mae diwygiadau helaeth ar y gweill yng Nghymru ar hyn o bryd a fydd yn effeithio ar y proffesiwn ehangach. Mae polisi addysg yn pwysleisio 'system hunanwella i ysgolion' gyda'r bwriad o ddatblygu gallu a sgiliau y tu mewn i Gymru. Gallai hyn greu amodau a fydd yn ei gwneud yn anos i'r rhai y tu allan i Gymru gyrraedd y farchnad swyddi. Er enghraifft:

- Mae Llywodraeth Cymru wedi datblygu polisi clir o ran yr iaith Gymraeg yn sgil cyhoeddi'r ddogfen Cymraeg 2050: Miliwn o Siaradwyr. Mae'n debyg y bydd hyn yn ysgogi galw am fwy o addysgwyr sy'n siaradwyr Cymraeg, ac felly mae galw am ymgeiswyr â gallu iaith Gymraeg, ac efallai y bydd yn haws iddynt ddod o hyd i swyddi. Rhaid nodi hefyd fod gan rai ardaloedd yng Nghymru gymunedau lle mai Cymraeg yw'r brif iaith.
- Yn ddiweddar, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru safonau proffesiynol newydd ar gyfer y proffesiwn addysgu. Mae sgiliau Cymraeg yn rhan o'r safon dysgu proffesiynol, a bydd disgwyl i addysgwyr ddatblygu eu galluoedd Cymraeg. Ar lefel Athro Newydd Gymhwys, ystyr hyn yw 'ceir ymrwymiad i ddatblygu sgiliau personol gam wrth gam, o ran defnyddio'r Gymraeg.' Y disgrifydd ar gyfer arferion effeithiol iawn a pharhaus yw 'mae'r athro'n gweithredu i ganfod cyfleoedd i ddefnyddio ei ddealltwriaeth a'i sgiliau Cymraeg, ac i ehangu'r ddealltwriaeth honno a'r sgiliau hynny'.
- Mae Llywodraeth Cymru'n cyflawni diwygiadau helaeth o ran cwricwlwm cenedlaethol Cymru a fydd yn cael effaith arwyddocaol ar y gweithlu addysg y rhoddir iddo'r cyfrifoldeb am lunio'r model newydd a'i roi ar waith.
- Mae'r Bil Anghenion Dysgu Ychwanegol yn faes arall lle bydd newidiadau sylweddol i'r trefniadau presennol. Mae Cyngor y Gweithlu Addysg wedi cyflawni darn o waith ar ran Llywodraeth Cymru yn ddiweddar, i ganfod cofrestreion sy'n gweithio fel Cydlynwyr Anghenion Addysgol Arbennig ar hyn o bryd mewn ysgolion a gynhelir a Sefydliadau Addysg Bellach, gyda golwg ar asesu'r sefyllfa bresennol yn nhermau niferoedd.
- Cyhoeddwyd Academi Arweinyddiaeth newydd i Gymru, sydd â'r nod o gryfhau arweinyddiaeth mewn ysgolion.

Cyflenwad athrawon yng Nghymru

Yn hanesyddol, bu gorgyflenwad o athrawon yng Nghymru ac yn fras, ni cheir yr un problemau o ran prinder athrawon ag a welwyd mewn rhannau eraill o'r DU. Fodd bynnag, mae tystiolaeth yn dangos bod yna heriau recriwtio yng Nghymru yn y meysydd canlynol:

- Recriwtio penaethiaid

- Y gallu i addysgu trwy gyfrwng y Gymraeg
- Athrawon newydd (mae Sefydliadau Addysg Uwch wedi methu â recriwtio yn unol â'u targedau Addysg Gychwynnol Athrawon yn y blynyddoedd diwethaf)
- Pynciau STEM

3. Ymgeiswyr tramor

Cyngor y Gweithlu Addysg yw'r awdurdod cymwys yng Nghymru sy'n cydnabod ymgeiswyr ar gyfer dyfarnu SAC o dan Gyfarwyddeb 2005/36/EC y Cyngor Ewropeaidd. Felly gall Cyngor y Gweithlu Addysg ddarparu gwybodaeth ddefnyddiol am y tueddiadau cyfredol, petai o ddefnydd i'r panel.

Caniatâd

Rwyf yn ymateb fel (dewiswch un opsiwn yn unig):

☐	unigolyn
☒	grŵp/sefydliad

Mae'r ymatebion i'r cais am safbwyntiau'n debygol o gael eu cyhoeddi ☐
ar y rhyngrwyd neu mewn adroddiad. Os byddai'n well gennych i'ch
ymateb fod yn ddienw, ticiwch yma:

(Atebwch os ydych chi'n ymateb fel unigolyn) – Bydd gan nifer o bobl ddiddordeb yn y cais
hwn am safbwyntiau. Pa un o'r canlynol sy'n disgrifio orau eich rôl chi wrth lenwi'r holiadur?

(Dewiswch un opsiwn yn unig)

☐	Cynrychiolydd ar ran y consortia
☐	Cyflogwr o'r tu allan i'r sector addysg
☐	Llywodraethwr
☐	Pennaeth ysgol/Pennaeth
☐	Cynrychiolydd ar ran awdurdod lleol
☐	Rhiant/gofalwr
☐	Disgybl ysgol
☐	Athro ysgol
☐	Myfyriwr dan hyfforddiant i fod yn athro
☐	Cynrychiolydd ar ran asiantaeth gyflenwi/recriwtio
☐	Hyfforddwr athrawon
☐	Cynrychiolydd ar ran undeb llafur
Os arall, rhowch fanylion:	

(Atebwch os ydych chi wedi dweud eich bod yn athro) – Os ydych chi'n athro, yn bennaeth
neu'n fyfyrwr dan hyfforddiant, a wnewch chi roi gwybod pa fath o athro ydych chi os
gwelwch yn dda?

(Dewiswch bob un sy'n berthnasol)

☐	Paratoadol/meithrin
☐	Cynradd
☐	Uwchradd
☐	Arbennig
☐	Cyflenwi/asiantaeth
☐	Cefnogi
☐	Cyfrwng Cymraeg

Os arall, rhowch fanylion:

(Atebwch os ydych chi'n ymateb fel grŵp/sefydliad) – Efallai y bydd gan nifer o wahanol grwpiau ddiddordeb yn y cais hwn am safbwyntiau. Pa un o'r canlynol sy'n disgrifio eich sefydliad orau?

(Dewiswch un opsiwn yn unig)

☐	Asiantaeth i'r llywodraeth
☐	Awdurdod lleol
☒	Corff arall o'r sector cyhoeddus
☐	Sefydliad rhieni/gofalwyr
☐	Corff proffesiynol
☐	Ysgol
☐	Undeb
☐	Arall, rhowch fanylion
Os arall, rhowch fanylion:	

Mae'n bosibl y bydd y grŵp adolygu'n dymuno cysylltu â chi fel rhan o'r Adolygiad ehangach o Gyflog ac Amodau Athrawon. A ydych chi'n fodlon iddynt wneud hynny?

☒	Ydw
☐	Nac ydw